

Nr 658.

Av herr **Karlsson** i Stuvsta m. fl., i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 236, angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område.*

Kungl. Maj:ts proposition nr 236 angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för tiden 1 september 1952—31 augusti 1953 förutsätter ytterligare prisstegringar på livsmedel utöver dem, som i år redan genomförts i olika omgångar och som redogjorts för i Kungl. Maj:ts proposition nr 176. De prisstegringar, som nu bebådas till hösten, gäller i första hand bröd, fläskvaror, ost och potatis. Några som helst prissänkningar på andra livsmedel förutses inte. Enligt beräkningar, anförda i propositionen, har prishöjningarna på jordbruksprodukter hittills i år höjt levnadskostnadsindex med fyra enheter. De ytterligare höjningar, som nu föreslås, beräknas pressa upp index med ytterligare tre enheter. Därmed blir nya kompensationskrav från arbetares och andra löntagares sida i slutet av året en ofrånkomlighet.

Även om vi anser det självklart, att jordbruksnäringens utövare skall kompenseras för jordbruksproduktionens ökade kostnader, särskilt som dessa i hög grad betingas av ekonomiska faktorer utanför jordbruksproduktionens ram, vill vi, liksom vi gjort i motion med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 176 och till vilken vi her få hänvisa, bestämt vända oss emot att denna kompensation i väsentlig mån skall gå ut över de breda folklagrens levnadsstandard. Härför föreligger ingen som helst ekonomisk nödvändighet, inte minst med hänsyn till det väldiga budgetöverskottet. Då staten likväl måste tillgripa en viss subventionering borde denna, i vart fall så länge löpande löneavtal gäller, omfatta hela kompensationen till jordbruket. En dylik politik kunde för övrigt på sitt sätt bidra till att stabilisera penningvärdet.

Vi har i ovannämnda motion, och med anledning av de tidigare i år genomförda prishöjningarna på jordbruksprodukter, föreslagit en sänkning av smör- och margarinpriserna med 1 krona per kilogram genom motsvarande statlig subvention. Denna prissänkning på matfett skulle i huvudsak uppväga prishöjningarna på andra jordbruksprodukter. De motiveringar vi anförde för detta förslag var,

att smörkonsumtionen som en följd av det höga smörpriset visar en sjunkande tendens,

att det uppkomna smöröverskottet exporteras till lägre priser än som uttages på hemmamarknaden,

att skatten på margarin, som belöper sig på minst kr. 1: 50 per kilogram, är en utmaning mot fattiga människor,

att prisstegringar på livsmedel bör förhindras under löpande avtalsperiod, och

att staten till följd av det stora budgetöverskottet har råd att betala jordbruksproduktionens kostnadsökning.

Detta förslag om en sänkning av smör- och margarinpriserna med 1 krona per kilogram ber vi härmed få upprepa att också gälla för tiden efter den 1 september i år.

Beträffande uppgörelsen mellan statsmakterna och jordbrukets organisationer för nästa produktionsår vill vi som vår mening framhålla, att spannmåls- och oljeväxtodlingen som vanligt överkompenserats. De synpunkter, som därvidlag anförts av vissa ledamöter av jordbruksnämndens råd, delas av oss. Vi anser i alla händelser, att de prishöjningar på bröd och fläsk, som förutses i september, bör förhindras genom tillskott av statsmedel och att Kungl. Maj:t ges bemyndigande att närmare utforma erforderliga åtgärder härför.

Den i föreliggande proposition förordade omläggningen av de av 1947 års riksdag beslutade producent- och kontantbidragen till innehavare av mindre, ofullständiga jordbruk har i propositionen getts en utformning, som måste förkastas. Vi vill inte bestrida, att gällande grunder för dessa bidrag kan behöva justeras på någon punkt, exempelvis i fråga om att göra det möjligt att från bidrag utestänga personer, som på grund av förmögenhetsförhållanden och inkomstförhållanden och annan sysselsättning utanför jordbruket borde utestängas från bidrag. De i propositionen föreslagna nya grunderna för dessa bidrag innebär emellertid en klar inkomstreducering för många tiotusentals småbrukare. Som framgår av uppgifter på sidan 131 i propositionen kommer den föreslagna försämringen att för stora småbrukargrupper, inte minst i Norrland, mer än uppväga det leveranstillsägg å mjölk à 5 öre per kilogram, som nyligen införts. Resultatet blir, att dessa småbrukargrupper, i stället för en högre ersättning för sitt arbete i enlighet med det nya lantarbetaravtalet och prisuppgörelserna mellan statsmakterna och jordbruket, får vidkännas en försämrade ersättning för sitt arbete. Regeringens förslag på denna punkt måste utan överdrift betraktas som en utmaning mot berörda jordbrukargrupper.

Med hänsyn härtill föreslår vi riksdagen att avslå Kungl. Maj:ts förslag i förevarande del. Vår inställning till producent- och kontantbidraget har varit och är alltså, att det bör vara ett tilläggspris på mjölk för innehavare av mindre jordbruk och motiveras med de högre produktionskostnaderna vid dessa jordbruk. En dylik differentierad prissättning tycks inte heller vara främmande för regeringen, som framgår av förslaget om leveranstillsägg för mindre kvantiteter mjölk och vilket förslag vi anslutit oss till. I likhet med en reservant i producentbidragsutredningen har vi från början

ansett, att producent- och kontantbidragen icke bör betraktas som »socialhjälp» och icke borde sammankopplas med något rationaliseringstvång.

Med hänsyn till vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 236, måtte besluta

att medgiva Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för reglering under nästkommande regleringsår av produktions- och avsättningsförhållandena på jordbrukets område med de ändringar i fråga om riktlinjerna härför, som i förhållande till Kungl. Maj:ts proposition föreslagits i det föregående, nämligen i fråga om dels priserna på smör och margarin och dels priserna på bröd och fläsk;

att avslå Kungl. Maj:ts förslag om ändrade grunder för producent- och kontantbidrag till innehavare av mindre, ofullständiga jordbruk;

att å riksstaten för budgetåret 1952/53 under nionde huvudtiteln anvisa

1) till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område ett reservationsanslag av 375 000 000 kronor;

2) till producentbidrag till vissa innehavare av mindre jordbruk ett förslagsanslag av 70 000 000 kronor.

Stockholm den 13 maj 1952.

Erik Karlsson.

Helmer Holmberg.

Gerda Nilsson.

H. Hagberg.
